

Maria Josep Cuenca (València)

Repetició consecutiva i idiomàticitat

1 Introducció

La repetició és un fenomen que fins fa poc s'havia considerat poc important i només tenia un espai en els estudis de retòrica.¹ Tanmateix, darrerament els estudis de la conversa han posat de manifest la importància de la repetició en la comunicació i les diverses funcions que realitza.

Repetitions are a fairly recent topic for linguistic research, but they have already created quite a substantial body of literature. Repetitions have turned out to be not only a very rewarding topic, but also a very large and multifaceted topic which can be approached by phonologists, morphologists, syntacticians, psycholinguists, discourse analysts, and pragmatists. (Jucker, 1994: 47)

Merritt (1994) dóna deu raons a favor la importància de la repetició en el discurs, de les quals destaquem les següents:

- 1) La repetició és un fenomen universal
- 2) La repetició és un mecanisme primordial en la comunicació
- 3) La repetició s'associa amb la ritualitat
- 4) La repetició facilita el ritme i la sincronia grupal
- 5) La repetició s'associa amb l'aprenentatge i la cognició

En aquest article, volem estudiar un tipus de repetició que és la que més 'injustificada' sembla: la repetició d'un mot consecutivament, com en (1a), i, per extensió, la repetició separada per la conjunció *i* (1b), que es relaciona directament amb la tautologia:

- (1) a. Se'n va anar lluny, lluny
b. Hi ha homes i homes

Aquesta mena de repeticions desafien la concepció logicista del llenguatge, segons la qual no té sentit tornar a dir la mateixa paraula que ja s'ha dit. Per

1 Volem agrair a Pelegrí Sancho els seus comentaris a aquest treball.

exemple, des d'una concepció chomskiana, almenys en els models clàssics del generativisme, aquest tipus de fenomen representen casos evidents d'anomalies atribuïbles a l'actuació i serien posades en el mateix sac que errors atribuïbles a qualsevol circumstància que allunya la parla del sistema representat pel parlant-oient ideal.² Però el fet és que aquestes construccions són habituals en moltes llengües i ningú no les entén com a defectuoses. Encara més, tenen efectes semàntics i pragmàtics associats a l'estructura formal que demostren una sistematicitat en el funcionament i una utilitat lingüística innegables.

Des de la concepció de la lingüística cognitiva, la paradoxa no ho és. Podem tractar aquestes formes com a construccions en les quals l'aparent anomalia es vincula a un efecte de sentit i a uns contextos d'ús que, tot i ser icònics, no són predictibles a partir del significat dels components. Així, no és igual dir (2a) que (2b):

- (2) a. El vaixell era molt gran
 b. El vaixell era molt molt gran

La repetició de *molt* és redundant i, en sentit tradicional, no té sentit. Però el fet és que (2a) i (2b) són correctes, gramaticals i diferents: des del punt de vista del significat, la segona versió és certament intensiva (*molt*, *molt gran* equival a *enorme*, mentre que *molt gran*, no necessàriament); és a dir, en aquest cas, entenem la qualitat predicada del subjecte en un punt màxim (com un superlatiu relatiu, *moltíssim*) o proper al màxim (com un superlatiu absolut, *el més*). Però, a més de la diferència interpretativa, hi ha diferències pragmàtiques, d'ús, associades: la versió (2b), la imaginem en un registre informal, probablement oral o que es vincula d'alguna manera a l'oralitat, com ara un conte infantil.

En aquest article, després d'una presentació general del tractament de la repetició en general i de la repetició consecutiva en particular, analitzarem estructures de repetició consecutiva d'un mot i, per relació, repeticions coordinades amb *i*; mostrarem que estructures de repetició aparentment idèntiques responen a construccions idiomàtiques diferenciades i veurem els efectes de significat que s'associen amb les construccions estudiades. Per il·lustrar l'anàlisi, hem extret els exemples de repeticions de les *Rondalles* d'Enric Valor i hem identificat, a més, altres exemples de textos en català i

2 Tot i això, Persson (1974) comenta el treball de Watt (1968), fet des d'una perspectiva transformacional, que ell considera una de les aportacions més importants al tema de la repetició fins al moment en què Persson escriu el seu llibre.

en altres llengües per poder comentar un ampli ventall de possibilitats que, si bé es poden donar sempre en català, de vegades no hem trobat documentades en aquesta llengua.

2 L'estudi de la repetició

Com hem dit, la repetició ha estat confinada durant molts anys a l'estudi de la retòrica i ha estat considerada com a mecanisme per a crear efectes estètics. Tanmateix, durant la dècada dels vuitanta i sobretot els noranta, es van incrementar els estudis vinculats a l'anàlisi de la conversa, tot i que la vessant retòrica, vinculada als textos literaris, ha continuat essent predominant, com s'observa en revisar monografies (Frédéric, 1985) i volums monogràfics dedicats al tema (Johnstone, 1994; Fischer, 1994; Bazzanella, 1996; i el monogràfic de la revista *Text* número 7, 1987).

Molts estudis constaten una dualitat en la consideració de la repetició, que fa que en uns casos sigui evitada i en uns altres sigui ponderada com a necessària.

Repetition is therefore a complex matter, with numerous interacting variables. A provisional assessment suggests that immediate self-repetitions of syllables, morphemes, and words can mostly be regarded as bad, since they cause comprehension problems: they tend to be filtered out as mistakes, or else treated as iteratives. On the other hand, partial self-repetitions and other repetitions are good, since they aid comprehension and help conversational interchanges. However, this assessment is oversimple, and goodness or badness of repetition depends crucially on the circumstances in which it occurred. (Aitchison, 1994: 27)

Podem diferenciar quatre grans línies d'estudi de la repetició (cfr. Johnstone, 1994: 207–210 i també Freixa, 1998):

- a) La que analitza la repetició com a mecanisme cohesiu; en aquesta línia, destaquen aportacions com la de Halliday i Hasan (1976), que diferencien la cohesió lèxica com un dels mecanismes de sintaxi textual o cohesió, dins del qual inclouen la repetició, enfront de fenòmens de cohesió gramatical com la pronominalització o l'el·lipsi.
- b) La que la tracta com a mecanisme retòric, incloent-hi els estudis sobre publicitat. Dins d'aquest grup, Johnstone (1994) diferencia els estudis que s'ocupen dels efectes semàntics de la repetició, centrats sobretot en la literatura.
- c) La que destaca la importància de la repetició en l'adquisició de llengües i l'ensenyament, així com els estudis relacionats amb trastorns del llen-

guatge i llengües criolles (cfr. Aitchison, 1994; Bazzanella, 1999; Shepherd, 1994).

- d) La vinculada a l'anàlisi de la conversa (cfr. Tannen, 1987, 1989; Norrick, 1987; Jucker, 1994).³

En català, Freixa (1998) ens ofereix una bona mostra d'aquest darrer enfocament. Basant-se en Norrick (1987), l'autora classifica les repeticions partint de la dicotomia que diferencia les autorepeticions (repeticions per part del mateix parlant) de les heterorepeticions (per part de dos parlants diferents). Del seu estudi de corpus oral, Freixa conclou el següent:

- i) les autorepeticions són més freqüents en la conversa que les heterorepeticions,
- ii) la freqüència de les repeticions es vincula al registre (n'hi ha més quan el text és interactiu, informal i espontani),
- iii) les funcions de les repeticions varien d'un registre a un altre.

Tanmateix, en l'estudi de Freixa no apareixen clarament identificades repeticions com les que ens ocupen, probablement perquè el seu corpus no inclou casos com aquests o ho fa només marginalment. Segons la seva classificació, les repeticions consecutives només es podrien encabir dins de les de naturalesa semàntica, entre icònica i idiomàtica. Tanmateix, cal tenir en compte que les repeticions consecutives no són pròpiament semàntiques, sinó lèxiques, tal com proposa Persson (1974): el que es reitera no és el concepte sinó la paraula.

3 Tractaments previs de la repetició consecutiva

La repetició consecutiva és la que menys estudis ha rebut en la bibliografia que hem pogut consultar, en la qual, com ja hem dit, predominen les anàlisis vinculades al llenguatge infantil, la literatura i, darrerament, la conversa. Podem destacar dues aportacions específiques al tema que ens ocupa: Persson (1974) i Jucker (1994).

Persson tracta la repetició en anglès i se centra en la repetició lèxica de caràcter seqüencial: "immediate repetition of one or several identical items produced by one speaker or writer in a continuous spoken or written sequence" (Persson, 1974: 11). Diferencia sis tipus de repetició: intensificadora, emfàtica, coordinada, mimètica, simple i deliberada, que exemplifica amb casos com els que transcrivim a continuació:

3 Curiosament, aquesta línia no sol ser esmentada ni tan sols per autors que l'adopten, com Freixa (1998).

- a) Repetició intensificadora (*intensifying repetition*, cap. 2)
 - (3) I... shut my eyes and stayed like that for a *long, long* time
- b) Repetició emfàtica (*emphatic repetition*, cap. 3)
 - (4) The man is a *fool! A fool!*
- c) Repetició coordinada (*conjoined repetition*, cap. 4)
 - (5) There were *dogs and dogs* all over the place
- d) Repetició mimètica (*mimetic repetition*, cap. 5)
 - (6) There was *drip, drip, drip* from the tap
- e) Repetició simple (*simple repetition*, cap. 6)
 - (7) *Lambs*, my dear, *lambs* may safely graze... safely graze...
- f) Repetició deliberada (*purposive repetition*, cap. 7)
 - (8) “*Anybody else hurt?*” My mother was silent for a while... “*Anybody else hurt, Mother?*”

D'aquests tipus, en el nostre treball ens centrarem en la repetició intensificadora i la coordinada, vist que són les que impliquen la repetició consecutiva d'un únic mot idèntic. La repetició mimètica, molt relacionada amb l'onomatopeia, ens situa entre la repetició intensificadora i la formació de mots per reduplicació, en l'àmbit de la morfologia.

Amb una finalitat més aviat teòrica, Jucker (1994) es planteja l'anàlisi de repeticions d'un o més mots reiterats idènticament i consecutiva, com un desafiament a la teoria de la rellevància. Aquesta teoria parteix de la idea que “every utterance comes with a guarantee of its own optimal relevance that is to say the speaker believes that the utterance will yield maximal cognitive effects for a minimal processing effort” (1994: 47). Des d'aquesta òptica, les autorepeticions exactes i consecutives no tenen sentit, és a dir, són “repeticions irrellevants”, com les defineix l'autor en el títol de l'article. Jucker parteix de l'anàlisi d'Sperber i Wilson d'un seguit d'exemples inventats:

- (9) a. *Here's a red sock, here's a red sock*, here's a blue sock
 b. He went for a *long, long* walk
 c. There were *houses, houses* everywhere
 d. I shall *never, never* smoke again
 e. There is *a fox, a fox* in the garden
 f. My childhood days are *gone, gone*

Sperber i Wilson, que relacionen aquestes repeticions amb el llenguatge poètic, constaten que els exemples anteriors no admeten un mateix tipus d'anàlisi semàntica i, en concret, proposen considerar que els tres primers modifiquen el significat (s'afegeixen a l'explicatura) i els tres darrers no (s'afegeixen a la implicatura).

Partint d'aquesta idea, Jucker analitza exemples reals extrets d'una conversa i diferencia tres tipus de repetició:

- a) Repetició que modifica el significat explícit de l'enunciat, és a dir, se suma a l'explicatura: “the explicit content of the utterance differs from the content of the equivalent utterance without the repetition” (1994: 53):

(10) Jane was... *very very* keen on going to the beach...⁴

- b) Repetició que no modifica el significat explícit (se suma a la implicatura):

(11) Oh yes *I will, I will, I will*

La repetició de “I will” no significa que farà l'acció tres vegades ni en un grau major. Té simplement un valor emfàtic.

- c) Repetició que no modifica ni l'explicatura ni la implicatura, sinó que simplement redueix l'esforç de processament assegurant la comprensió després d'un encavallament en una conversa o recuperant el torn després d'un inici fallit.

(12) And *she's got a – she's got a* magnificent organ

Aquest tercer tipus de repetició, que no havien considerat Sperber i Wilson, constitueixen un mecanisme de reparació que “recycle material that was obscured by an overlap or they keep a syntactic frame open while the

4 Reproduïm, simplificats, alguns exemples de Jucker.

speaker searches for a lexical item with a fairly high informational load” (1994: 57). Aquesta mena de repetició sol aparèixer a l’inici de torn en la conversa i indica vacil·lació per part del parlant, alhora que li permet preparar la seva intervenció i mantenir el torn.

4 La repetició consecutiva

Les repeticions consecutives són construccions en què es produeix la duplicació (de vegades triplicació o fins i tot multiplicació) immediata d’un mateix mot. Podem classificar-les en funció de la naturalesa categorial de la paraula repetida: adjectiu/adverbi/quantificador, nom o verb.

4.1 Repetició consecutiva d’adjectius, adverbis o quantificadors

El cas més habitual és el de la repetició d’un adjectiu qualitatiu:

(13) La duquessa anà tornant-se *grrga, grrga*, de la ràbia, del despit, del remordiment. (EV, 252)

(14) [...] i es feu un patró d’allò *bo bo* i ben famós (EV, 61)

En (13) la repetició de l’adjectiu indica una intensificació de la qualitat, el color, alhora que s’indica una progressió ascendent en el canvi de color de la duquessa. En (14) el caràcter intensiu i emfàtic de la repetició se suma al de la construcció, que se sol expressar com *d’allò més bo*. La repetició de l’adjectiu indica que hem d’interpretar-lo en grau màxim, superior al que implica un superlatiu absolut. Aquesta interpretació permet explicar usos com el de (15a), que, tot i no ser gaire habituals, indiquen que la repetició implica una quantificació que fa possible la consecutiva correlativa equivalent (15b):

(15) a. La duquessa *grrga, grrga* que semblava que anava a caure redona. (EV, 262)

b. La duquessa *tan grrga que* semblava que anava a caure redona

La repetició pot afectar formes o locucions adverbials o preposicionals, com en els exemples següents:

(16) Toca a la porta, i , *de veres de veres*, va tenir una gran alegria... (EV, 202)

(17) ...i es tanca com un rellamp *enmig enmig* de l’habitació (EV, 196)

En algunes ocasions, aquestes estructures, que també poden correspondre a formes intermèdies entre adjectiu i adverbi, han quedat fixades. Aquest és el cas de (18a), on la repetició està pràcticament lexicalitzada, com demostra l'estranyesa de l'estructura sense repetició (18b):

- (18) a. [...] ell li ho manava *seguit seguit* (EV, 46)
 b. ?ell li ho manava *seguit*

També trobem aquesta estructura amb quantificadors:

- (19) El xiquet va anar creixent *molt, molt*, perquè era ben robust i menjava bona farina. (EV, 270)
 (20) Els capellans l'altre dia es van quedar a gust. Segons ells, la culpa de tot, però de *tot-tot*, és la revolució sexual. (AB, 96)

En (19), *molt molt* indica alhora un grau superior al que implica el quantificador i destaca el caràcter progressivament major del procés de què es parla. En (20), *tot tot* implica *absolutament tot*. Observem, doncs, l'efecte de la repetició, fins i tot en un mot que ja sembla que no pot assolir un grau major i que, de fet, no és graduable (**molt tot*, **més tot*).

La repetició consecutiva implica una interpretació intensiva, que eleva el grau de l'adjectiu, l'adverbi curt o el quantificador al màxim nivell, alhora que manifesta una implicació emotiva forta per part de l'emissor. Així, la construcció “ $X_{\text{adj/adv/Q}} X_{\text{adj/adv/Q}}$ ” correspon a un mot graduable situat en l'escala màxima (*bo bo* = excel·lent, *seguit seguit* = constantment) i es pot parafrasar com: *més X*, *molt X*, *completament X*.

Una vegada definida la construcció, convé comentar alguns casos aparentment iguals o molt semblants als anteriors, per tal de definir i delimitar millor el concepte.

En (21) la repetició no afecta l'adjectiu sinó l'adjectiu acompanyat d'un quantificador:

- (21) [...] la Mort va sentir un garrotament *molt lleig, molt lleig!* (EV, 47)

En aquest cas, l'efecte és semblant al de la repetició només de l'adjectiu, però el matís és diferent. De fet, sembla que estem més aviat en el terreny del que Persson (1974) denomina repetició emfàtica (*The man is a fool! A fool!*), que no pas en el de la repetició intensificadora, atès que l'adjectiu ja

es troba en grau superlatiu (relatiu) i predomina més el caràcter emfàtic que l'intensiu.

Semblantment, en (22) trobem un quantificador (en funció de substantiu) repetit, però la interpretació, irònica en aquest cas i molt fixada idiomàticament, no és “res en absolut”, sinó “no tinc jo clar que no passaria res”:

(22) Què passaria si se li veiés mitja teta a la Marina Rossell?: “Res perquè som moderns”. Oh, *res, res*. Ja ho veuríem. (AB, 132)

De fet, l'estructura seria més propera a una repetició emfàtica, en termes de Persson, ja que té un valor intensiu però el grau no queda pròpiament afectat. A més, l'expressió està en gran mesura gramaticalitzada i funciona sovint com una mena d'interjecció, com veiem en (23).

(23) *Res, res*. Ni cas que li'n féu. (EV, 299)

Per últim, observem l'exemple (24):

(24) [l'animal] allà es quedà remenant-se *viu, vivíssim*, com si tal cosa
(EV, 59)

En aquest exemple, la repetició no és exacta, ja que la segona aparició implica la modificació parcial de l'adjectiu, que apareix en superlatiu. En aquest cas, la repetició també és més propera a la repetició emfàtica que no a la intensiva, tot i que la intensitat justament de la segona ocurrència ens situa en el límit entre els dos tipus.⁵

4.2 Repetició consecutiva de noms

Quan hi ha repetició consecutiva de noms, l'efecte obtingut és clarament diferent del cas anterior, ja que el que queda afectat no és el grau (els noms no són graduables) sinó el concepte a què ens referim. En aquest apartat, podem diferenciar el cas de noms comuns i noms propis.

5 Un exemple de construcció idiomàtica semblant a la repetició consecutiva d'adjectius és 'adjectiu *més que* adjectiu':
—*Torpall més que torpall!* (EV, 180)

- (25) En aquest país, tenim la pell molt fina amb les coses de la cultura. I quan diem “cultura” ja ens entenem: en aquest cas, no estem parlant de la cultura de l’erotisme ni de la del pa amb tomàquet. La *cultura cultura*, sense cap disciplina o debilitat humana expressa al darrere.
(Jordi Llavina, “Cultura de la cultura”, *Avui* 9/6/2004)

En (25), és clar que la repetició del substantiu *cultura* indica que ens estem referint al concepte en estat pur, per contraposició a usos derivats d’aquest concepte, que l’autor, en aquest cas, relaciona amb “disciplines o debilitats humanes”.⁶

L’exemple següent del castellà mostra de manera molt clara l’operació conceptual:

- (26) Entrevistador: ¿Tienes novia?
P.G.: *Novia, novia*, no tengo.
(Entrevista a Pau Gassol, 19/8/2004, Antena 3, Super Show)

En un exemple com l’anterior, l’emissor no està aplicant, aparentment, una amplificació del concepte, sinó una reducció: Gassol sí que té alguna persona que es podria considerar “novia” en un sentit ampli de la paraula, però no en sentit estricte. Per tant, l’operació que es realitza és la de referir-se només al prototip del concepte: “*novia* en sentit estricte”, “*novia* de veritat”, “*novia* com Déu mana”, etc. són expressions que posen de manifest el que Lakoff (1987) va denominar *efectes de prototipicitat*.⁷ Aquesta mena d’es-

6 Alguns exemples del nostre corpus mostren una repetició amb una certa variació.

- (i) ¡Dels ulls d’aquell home eixia *llum, llum de veres*, que li donava a Porra com una calentor! (EV, 210)
(ii) A la Foia de Castalla hi havia fa *molts anys, moltíssims anys*, vora les muntanyes del port de Biar, una casa de camp, molt pobreta, que li deien el Maset. (EV, 264)

El cas de (i) és especialment interessant, ja que el complement de la segona ocurrència reforça l’efecte de la repetició consecutiva. En el cas de (ii), es repeteix un sintagma, i no un mot, amb una variació intensificadora en el quantificador *molt*.

7 En aquest cas, a més, la construcció és el que Valenzuela, Hilferty i Garachana (c. p.) denominen de tòpic reduplicat: hi ha un constituent, que pot ser nom, infinitiu, adjectiu, adverbi o quantificador, desplaçat a l’esquerra, en la posició de tema o tòpic, seguit d’un sintagma verbal negat, al qual pot seguir una adversativa amb però, que explicita la restricció. Per tant, la construcció té tres segments: tòpic (reduplicat), comentari i explicació. La funció d’aquesta construcció és: “denying that the instance under consideration is actually a full member of the previously mentioned category.” (Valenzuela / Hilferty / Garachana, c.p.)

estructures (“ $X_N X_N$ ” = X_N <prototip>) palesen el fet que els conceptes remeten a una imatge mental, un prototip, que resulta de la interacció dels trets comuns i definitoris del concepte i que discriminen els exemplars perifèrics de la categoria (cfr. Cuenca i Hilferty, 1999: cap. 2). Ara bé, aquesta reducció, en realitat, pot interpretar-se com una maximalització. Ens referim a un concepte en la “màxima expressió”, l’expressió més idealitzada i alhora ajustada al seu contingut semàntic.

Quan el nom és propi, l’efecte és semblant:

- (27) Com deu funcionar un peatge a Madrid? Jo crec que l’operari, que deu ser de “*Madridx, Madridx*”, deu aixecar la barrera amb una maneta d’*organillo* i mentre la barrera puja, sona un xotis: “*Entramos pero con clase*”. (AB, 91)

Aquest exemple, d’un monòleg d’Andreu Buenafuente, deixa ben clar quin és l’efecte de la repetició nominal. Ens podem preguntar: on és ‘Madrid, Madrid’? Evidentment, no es localitza físicament a cap lloc (no vol dir que l’operari ha d’haver nascut a la Puerta del Sol, per exemple), sinó que clarament indica que té els trets que estereotípicament s’atribueixen als ciutadans de Madrid, interpretació que es reforça amb la pronúncia paròdica *Madridx* (cal tenir en compte que aquest text és transcripció de monòlegs televisius oralitzats prèviament) i amb la referència al xotis.

En (28), trobem un cas intermedi, ja que un nom propi és utilitzat com a nom comú:

- (28) La visita estaba programada con anterioridad al rechazo masivo de la guerra testimoniado por millones de manifestantes en todo el mundo y los más sensatos líderes del PP la habían acogido como un mal sueño irrechazable. Pero hete aquí que la realidad fue peor que lo imaginado porque Jeb Bush demostró ser un *Bush Bush*, un Bush elevado al cuadrado y Aznar un cero a su izquierda. (MVM, 319–320)

Novament, la interpretació és: “un Bush prototípic”; Jeb Bush es va comportar com hom espera fent una abstracció de les característiques de la família Bush, sobretot a partir del membre més “prototípic” en el nostre imaginari actual: George W. Bush. L’expressió “Bush elevado al cuadrado” reforça encara més la idea i destaca el significat de “màxima expressió” a què fem referència abans.

Considerem, per últim, l’exemple (29):

- (29) Pero yo apunto la hipótesis de que Fraga se pusiera *federal federal* porque estaba hasta el gorro. (MVM, 238)

Es tracta també d'un cas intermedi entre adjectiu i nom, ja que tenim un adjectiu utilitzat predicativament però és un adjectiu classificador i, per tant, no graduable i molt proper a un nom. Això explica que la interpretació sigui ambigua entre l'adjectival ('completament federal') i la nominal ('prototípicament federal').

4.3 Repetició consecutiva de verbs

La repetició de verbs d'acció presenta, en general, un caràcter iteratiu o de continuïtat, segons la naturalesa lèxica del verb. Per això no és estrany que aquesta estructura es trobi molt habitualment en gerundi, la forma típica de la continuïtat i la iteració:

- (30) Un noi de la meua classe, l'Artunedo, *remenant, remenant*, va caure a dins [d'un arcó]. (AB, 173)
 (31) ...i se n'anava *navegant, navegant*, fins perdre's de vista. (EV, 231)
 (32) *Gwaitant, gwaitant* tota la volta del cel negre de la nit, va veure [...] com una boira lluminosa [...] (EV, 52)

Així, aquesta estructura ("X_v, X_v") es pot parafrasar com "X *reiteradament / continuadament*" i, a més, es pot relacionar amb la construcció idiomàtica 'X que X' de (33), igualment amb valor iteratiu:⁸

- (33) a. *Camina que caminaràs* [...] feu cap al port de l'Aigüeta Amarga [...] (EV, 74)

8 Hem trobat també aquesta construcció amb un adjectiu:

- (i) ...Batiste, *trist que trist* i sense badar boca... (EV, 216)
 (ii) Però ella, tanmateix, *tossuda que tossuda*... (EV, 367)

D'altra banda, són ben interessants repeticions verbals amb lleugeres modificacions, que també tenen un matís intensificador, com en els exemples següents:

- (iii) A més, li havia *cenyit ben cenyit* el gipó per dissimular el millor possible les virginals línies de la jove... (EV: 152)
 (iv) ... us *tapeu ben tapats*, llogues una haca a qui siga, i portes la meua filla a la caseta del port. (EV: 405)

La repetició dels exemples anteriors, reforçada per *ben*, indica que l'acció indicada es realitza "del tot", "completament".

- b. Mentrimetres, Margarida Blanca, unes vegades acompanyada de molts de badocs i altres quasi sola, seguia *roda que roda i volta que voltaràs*. (EV, 325–326)

Una estructura formalment igual a la repetició consecutiva de verbs, però interpretativament diferent, és la que trobem en els exemples següents:

- (34) Dessolta el gos [...] i li diu tot engrescant-lo:
—*Busca, busca!* (EV, 74)
- (35) —*Passeu, passeu, senyors meus* —feia Pepeta tota aturrollada.
—*Avant, avant* —els diu tot campal el Toni (EV, 190)

En aquests casos, observem que la repetició del verb no implica una repetició de l'acció, sinó que indica insistència. Estariem, doncs, en el terreny que Persson denomina repetició emfàtica (i no intensiva). Aquestes estructures són especialment freqüents amb imperatius i, com veurem, també amb fragments (*sí, no* i mots de caràcter interjectiu com *avant, avant*) i vocatius.⁹ La insistència es pot reinterpretar pragmàticament com a cortesia (és el cas de (35)), però també pot ser neutra (36) o pot ser obertament descortesa (37).¹⁰

- (36) Sentia un estrany trasbals en el seu pit, una cosa indefinible. Volia pujar-se'n a la seua cambra.
—*Anem, anem*, Roseta. (EV, 132)
- (37) *Calla, calla* —digué, per fi, tot malhumorat i amb els ulls plens de son—, que es veu que somies. (EV, 230)

L'entonació i la gestualitat, sens dubte, juguen un paper important en la interpretació de la insistència.

Tannen (1989) observa aquesta ambigüitat interpretativa de la repetició verbal en el seu comentari d'un exemple de conversa:

Throughout the dinner table conversation, Steve, the host, engaged in self-mockery by simultaneously displaying and parodying hosting behavior [...]. Picking up on Steve's pattern, I urged Peter to stop carving the turkey and start eating it by saying, "Sit, sit." David immediately played on this repetitive pattern by saying, "No, carve, carve."

9 Sobre el concepte de fragment, podeu consultar Cuenca (1996: cap. 4).

10 En anglès, quan es vol ser cortés en una acció, com ara deixar passar algú primer, es pot afegir justament "I insist", com s'observa en la citació de Tannen que reproduïm més endavant.

The reduplication of “Sit, sit” signifies intensity (“Sit immediately,” or “I insist that you sit”). By contrast, the reduplication in “Carve, carve” signifies repeated aspect: “Keep carving,” or “Carve away”. (Tannen, 1989: 68–69)

Són també semblants a les repeticions verbals iteratives, però no equiparables, els casos en els quals la repetició no és només del verb, sinó del verb més algun component més:

- (38) Quin enrenou amb la inauguració de l'AVE! Avui, per comprovar si era segur, l'han omplert de periodistes. I clar, el Cascos resant: “*Que descarrile, que descarrile?*”. (AB, 88)

En aquest exemple, no s'expressa una iteració sinó una insistència, significat clarament relacionat amb el primer però que se situa en un nivell menys proposicional (referit al món exterior) i més interpersonal (referit al món del discurs).

4.4 Altres repeticions

L'anàlisi de corpus ens enfronta a altres repeticions immediates que cal diferenciar de les repeticions consecutives que analitzem, tot i que, òbviament, s'hi relacionen. Així, trobem:

- a) Repeticions de tipus onomatopèic, que presenten un caràcter clarament icònic i es relacionen amb la iteració:¹¹
- (39) I continuava: *bem, bem!* Martellades al Dimoni Major. (EV, 52)
- b) Repeticions de fragments o mots-frase (*sí, no*, interjeccions), així com de vocatius, especialment freqüents en el diàleg, com a elements per a indicar insistència o altres valors expressius per part del parlant:
- (40) Nadal: [(Hi ha un darrer bloc? Ah!, no ho sabia, per xò)].
Moderadora: [(*Sí, sí, sí*, no s'amoïni)]. (EA, 62–63)¹²

11 Persson les inclou entre les repeticions mimètiques: “The term mimetic repetition is supposed to designate repetitions functioning as linguistic representation of repetitive phenomena, such as sound, motion, etc.” (1974: 143).


12 Cal diferenciar aquesta mena de repetició del cas en què *sí, sí* s'interpreta negativament, com a *no*. En aquest cas, l'entonació és clarament diferent, amb un tonema final ascen-

- (41) Pujol: Si això fos tan clar, per què diuen tantes mentides? Perquè això que vostè sap que és mentida. I això [(ho diu ben clar aquí, eh?)]
 Nadal: [(¿Però això no ho devia tocar?)] Això...
 Pujol: *No, no, perdoni, perdoni*, “(¿zzzz?) del Partit Popular”
 (EA, 81–83)¹³
- (42) Moderador: [(Senyor Pujol)], després tindrem ocasió de parlar amb molt de detall del tema econòmic i de les xifres, [(però si respectem els dos minuts crec que tractarem tot el que està previst)].
 Pujol: [(*Molt bé, molt bé*. Ja en tinc prou)]. (EA, 29–30)
- (43) Al sentir allò del Paradís, al dimoni li va caure la muntera i féu una rialla d'excitació.
 —*Vegem, vegem!* —digué pressós. (EV, 211)
- (44) Pujol: [(B(u)eno:)], escolti, si vostè considera que quaranta-dos mil mil_ milions de pessetes [(és poca cosa, perdoni, (¿zzzz?) els hem guanyat, perdoni, ara m'interromp ell)]
 Ribó: [(No, és que aquests quaranta-dos mil no els amagui, que els tenen, els tenen altres partides de finançament d'altres comunitats)].
 Moderador: [(*Senyor Ribó, senyor Ribó*)]. (EA, 179–181)
- c) Repeticions de mots diversos que es relacionen, com indica Jucker, amb falsos inicis, encavallaments o intents de mantenir o obtenir el torn de parla:
- (45) Moderador: Senyor Nadal, [(*estem_ estem*)]
 Nadal: [(*Éstic_ sí, sí*)].
 Moderador: ...fora de temps. (EA, 44–45)
- (46) Nadal: Sí, jo crec que el senyor Pujol no pot, amb un retall de diari, que ja ha tret *tres vegades, tres* [(*vegades, tres vegades*)],
 Pujol: [(*És que, és que, ésss, molt sucós...*)] (EA, 214–215)

En aquests casos, la repetició no ha de ser exclusivament d'un mot (pot no ser el mot complet o ser més d'un mot), cosa que diferencia aquests usos de la repetició consecutiva:

- (47) Nadal: Sí. *Qua_ quan* plou és culpa del govern (EA, 43)
 (48) Nadal: No, *ja hi és, ja hi és*. (EA, 242)

dent que permet interpretar la construcció de manera inequívoca. Seria una estructura semblant a *res, res* de què parlàvem abans.

13 La marca  implica que és un fragment del text oral que no s'entén.

Cal destacar, en relació amb els dos primers tipus de repetició, la freqüència amb què trobem certes interjeccions repetides. En alguns casos, com els que exemplifiquem a continuació, fins i tot es produeix una lexicalització de l'estructura:

- (49) a. I ella, *bala bala...* mirant i saludant, tota somrient. (EV, 125)
 b. ...llavava en silenci, *vinga, vinga*, sense girar-se (EV, 206)
 c. Ets un doctorejador que *ja ja!* (EV, 278)
 d. —Jo escorcollar res a un gegantot tan gran! —feia Enriqueta—. *Fuig, fuig!* Déu me'n deslliure! (EV: 233)

Aquestes estructures es donen amb altres formes gramaticalitzades de caràcter interjectiu com ara *tira, tira* o *calla, calla* usades en valencià col·loquial per manifestar desacord i tancar un tema de discussió.¹⁴

4.5 Delimitació del fenomen

El repàs i l'exemplificació que hem dut a terme ens permet identificar un grup de repeticions amb unes característiques comunes i diferenciar-les d'estructures aparentment iguals o molt semblants. Tenint en compte els casos que hem descrit i considerant les múltiples classificacions que s'han proposat, les repeticions consecutives es poden caracteritzar així:¹⁵

- a) Són autorepeticions, enfront de les heterorepeticions, ja que és el mateix parlant qui repeteix el mot.
- b) Són repeticions lèxiques, en contrast amb les repeticions semàntiques (reiteració d'un concepte), sintàctiques (reiteració d'una estructura) o pragmàtiques (repetició dins d'un context conversacional per facilitar la producció, la recepció o la interacció).
- c) La repetició es redueix a una única paraula.
- d) Són repeticions de mots immediats temporalment (o en el text escrit), a diferència d'altres repeticions, com les cohesives, que es donen amb una certa distància textual.
- e) Es tracta d'una repetició exacta, és a dir, sense cap mena de variació formal.

¹⁴ Pelegrí Sancho (comunicació personal).

¹⁵ Prenem com a punt de partida la proposta de Aitchison (1994: 18–19), que recull tota una sèrie de variables que caracteritzen i diferencien les repeticions, i hi afegim altres criteris aportats per diferents autors.

- f) Tenen un caràcter voluntari i deliberat (*significatiu*, en paraules de Norrick, 1987: 197); no es tracta de repeticions involuntàries o no deliberades com les que podem trobar en la conversa o en persones amb trastorns del llenguatge.
- g) Són repeticions opcionals, a diferència de les reduplicacions (com en les onomatopeies), que són obligatòries.
- h) Tenen un clar caràcter idiomàtic i no composicional, és a dir, responen a característiques peculiars de la llengua, tot i que semblen seguir principis universals o molt generals,¹⁶ i el seu significat no resulta directament de la suma dels significats de les parts, que en aquest cas només ens durien a interpretar una redundància.
- i) Aquesta mena de repetició té paràfrasis més o menys clares. Dit en terminologia rellevantista, contribueix a l'explicatura de l'enunciat.

El valor comú d'aquesta mena de repetició és d'intensificació (en grau, durada o prototipicitat), valor d'explicatura al qual s'uneix un valor d'implícatura o connotatiu de caràcter emotiu determinat pel context.

Les repeticions consecutives es diferencien i alhora es relacionen amb la repetició emfàtica (*molt lleig, molt lleig; busca, busca; sí, sí; no, no; molt bé, molt bé*), que no necessàriament és exacta ni afecta un sol mot i, a més, no modifica el contingut explícit de l'enunciat.¹⁷ Entrarien en aquesta categoria els falsos inicis i la lluita pel torn, ja que, en contrast amb el que proposa Jucker, considerem que també impliquen un valor emfàtic, d'insistència en el manteniment o la presa del torn. En aquest cas predomina el significat d'èmfasi o insistència, al qual es poden sumar altres significats de tipus expressiu. La repetició emfàtica, a diferència de la consecutiva, no genera una construcció específica sinó una simple reiteració de mots sense més efectes globals.

16 En la bibliografia, s'ha establert un debat sobre el caràcter universal o particular de les estructures tautològiques, que també es pot aplicar a les repeticions consecutives. Sobre el tema, es poden consultar els treballs de Wierzbicka (1987, 1988), Fraser (1988) i les revisions de Ward i Hirschberg (1991) i d'Okamoto (1993).

17 Persson (1974: 51–52) diferencia la repetició intensificadora i l'emfàtica a partir dels trets següents:

- la intensificadora es realitza en una única unitat tonal, mentre que l'emfàtica es realitza en dues unitats tonals, la segona de les quals és emfàtica;
- la repetició intensificadora només implica elements únics, mentre que l'emfàtica pot repetir estructures més complexes;
- la repetició intensificadora és fàcil de parafrasar, a diferència de l'emfàtica.

Com a conseqüència, la repetició intensificadora és "a more integral device"; la repetició emfàtica és "a more disjointed phenomenon".

Per últim, les repeticions consecutives es relacionen amb les repeticions mimètiques de tipus onomatopèic i amb estructures gramaticalitzades com *camina que caminaràs*.

5 Repetició coordinada

Les repeticions consecutives tenen una relació directa amb unes altres estructures on els elements repetits es coordinen amb la conjunció copulativa *i* (“X *i* X”). Podem denominar-les *repeticions coordinades* i corresponen a noms *i*, marginalment, a altres categories gramaticals.

5.1 Repetició coordinada de noms

La repetició coordinada de noms afecta substantius que, generalment, apareixen sols (sense especificadors ni complements). Pot tenir dos tipus d'interpretació. Quan la construcció és existencial o equivalent, la interpretació es relaciona amb la repetició consecutiva de noms, ja que remet al concepte designat pel substantiu i identifica diferents grups dins d'aquest concepte. Observem l'exemple següent de l'italià:

- (50) Oggi, lo si é detto tante volte, sono sempre più disperatamente uguali le musiche prodotte in Giappone, in America o in Europa. Impera l'universalismo: ma non è stato forse l'universalismo un grande ideale dell'umanità? Anche se è indubbiamente preferibile l'universalismo, comunque esso lo si intenda, alle lotte tribali di cui oggi il mondo rigurgita, tuttavia bisogna distinguere tra *universalismo* e *universalismo*: una cosa è il rispetto per le differenze sentite come caratterizzanti gli individui e le collettività, rispetto da cui nasce il desiderio di conoscere, di dialogare per trovare punti di incontro e di confronto, altra cosa è l'indifferenza alle differenze geografiche e quindi alle differenze etniche, alle differenze tra *cultura* e *cultura*, sentite unicamente come recipienti a cui liberamente attingere, qui fossero sacchi informi ma pieni di materiali utili. (EF, sense pàgina)

En l'exemple anterior hi ha dos casos de repetició coordinada. En la primera (“bisogna distinguere tra *universalismo* e *universalismo*”), s'estableix una contraposició entre dues maneres d'entendre un mateix concepte, el d'universalisme, com l'autor explica tot seguit. En la segona (“le differenze tra *cultura* e *cultura*”), també es produeix un desdoblament del concepte perquè

es parla de dos subgrups diferenciats dins del concepte cultura, que permet identificar referents fins i tot contraposats. La paràfrasi corresponent seria “un X i un altre X”, és a dir, identifiquem elements o, més aviat, subgrups dins d’un mateix concepte que, tanmateix, es mostren com a contraposats (cf. Hilferty / Garachana / Valenzuela, e.p.).

Quan el nom està en plural i la construcció no és existencial, té un valor intensificador i graduable; la construcció pot parafrasar-se com ‘molts (i diferents) X’ (“X_{Npl} i X_{Npl}” = *molts* X_N).

- (51) I vingueren *generacions i generacions*, que naixien, creixien i vivien i morien amb una persistència i monotonia que [...] feien feredat (EV, 45)
- (52) *Hores i hores* de camí per les fresques terres dels ports [...] se li va fer nit fosca [...] (EV, 275)¹⁸
- (53) [...] havia sentit *converses i converses* de Margarita i el príncep (EV, 103)

Comprovem l’especificitat d’aquesta construcció comparant-la amb (54):

- (54) En aquells temps antics senyorejaven la contrada molts *castells i castellets* (EV, 79)

En (54) s’activa una lectura composicional –(hi havia castells (grans) i castells (menuts))– clarament diferenciada de la lectura de la construcció repetitiva; en l’exemple anterior, sense *molts* no hi hauria sensació de gran nombre ni s’aprecia una especial implicació del parlant en la manera com es refereix al concepte castell.

5.2 Repetició coordinada d’altres mots

Ocasionalment, podem trobar coordinació d’altres mots. En aquests casos, que sovint corresponen a verbs, les construccions semblen ser variants emfàtiques de les repeticions consecutives corresponents.

18 El caràcter idiomàtic es pot observar comparant aquesta estructura amb estructures, sintàcticament idèntiques, en què els dos (o més) elements coordinats no són idèntics, com en (i):

(i) ..moltes vegades roman *hores i dies i fins setmanes* i tot, dins els espessos núvols que pugen carregats d’aigua des del Mediterrani. (EV, 340)

- (55) a. *Caminà i caminà* durant moltes hores
 b. *Caminà, caminà* durant moltes hores
 (56) El terreny *pujava i pujava*... (EV, 139)
 (57) Veent (*sic*) que efectivament *rodava i rodava* que era una benedicció, els homes es tornaren a estenallar davall l'enorme carrasca. (EV, 324)

També hem trobat aquesta mena de repeticions coordinades amb quantificadors:¹⁹

- (58) *Tant i tant* cridaren i *tant i tant* renillaren, que Alà se'n va fartar... (EV, 173)
 (59) Teresa féu dringar el cascavell, i a l'acte *milers i milers* d'ocellets vingueren a deixar caure llàgrimes... (EV, 372)
 (60) ...el duc, encoleritzant-se *més i més*, no li permet que continue per aquell camí ofensiu per a la duquessa... (EV, 256)
 (61) plantar una bandera gigantesca en la plaza de Colón de Madrid y rendirle un homenaje *todos y todos* los meses. (MVM, 227)

En el cas de la repetició de *més* (60), podem trobar-la acompanyada de formes com *cada volta*, *vegada* (i sinònims) que remarquen el caràcter incremental de la quantificació (62):

- (62) a. Aquesta, per la seua banda, va creure's *cada vegada més i més* menyspreada de Saguntí... (EV, 255)
 b. Muhammad, *cada volta més i més* meravellat del que veia i sentia [...] tingué tanmateix ànim de demanar: [...] (EV, 95)
 c. Brunilda s'enamorava *cada camí més i més* d'aquell valerós i apassionat enemic de la seua casa... (EV, 154)

Totes les estructures que hem comentat fins ara serien casos de repeticions coordinades properes a les consecutives.²⁰ En canvi, els exemples següents corresponen a una repetició emfàtica:

19 Aquesta estructura, més aviat estranya en català, és molt productiva en anglès, on, per indicar grau creixent en l'adjectiu, es coordinen dos adjectius en grau comparatiu, si el comparatiu és sintètic, o el quantificador *more*, si és analític: *louder and louder*, *bigger and bigger*, *more and more expensive*. Vegeu Persson (1974: cap. 4).

20 També hem trobat estructures coordinades amb un adjectiu o un adjectiu i una forma repetida amb una lleugera variació:

(i) Que és *fiña i refiña* de veritat! – comentaven les dones (EV, 125)

- (63) Colom: Vostè no pot venir ara dient “jo no sóc d'eixe món”. No; vostè és d'aquells també. És el seu [(partit. No, no)].
Nadal: [(D'aquest. *D'aquest, d'aquest i d'aquest*]. (EA, 149–150)
- (64) ...ella encara és al llit; puc fer que us ensenye....la cara, no; una mà, tampoc... Però un dit, sí; *un dit, un dit*. (EV, 347)

6 Interpretació

Com ja hem esmentat, la repetició ha estat alhora apreciada com a part del llenguatge literari, sobretot poètic, i rebutjada en altres àmbits d'ús com a típica del discurs oral, no planificat i de parlants amb poca destresa lingüística (infants, persones amb trastorns del llenguatge, etc.). La repetició consecutiva i la repetició coordinada són especialment sorprenents des d'una visió tradicional del llenguatge; desafien frontalment la visió de la comunicació com un intercanvi d'informació cooperatiu, igual com ho fa la tautologia, que ha rebut més atenció en la bibliografia que les construccions que ens ocupen. Diversos autors han posat de manifest que la tautologia, i en el mateix sentit podem considerar la repetició consecutiva i coordinada, es basa en la transgressió de la màxima de quantitat de Grice, segons la qual el bon conversador no dona ni més ni menys informació que la necessària per al desenvolupament de l'intercanvi comunicatiu:

In this approach [Gricean radical pragmatic], 'tautological' expressions are considered uninformative by themselves, but meaningful in context; their meanings are regarded as conversational implicatures which are calculable from general, language-independent conversational principles (i.e. the Gricean Cooperative Principle combined with the flouting of the maxim of Quantity). (Okamoto, 1993: 434)

En termes rellevantistes, tautologies i repeticions exactes no s'ajusten a una concepció que parteix de la “rellevància òptima” de l'enunciat. Jucker ho formula d'una manera ben eloqüent: “Intuitively it seems particularly irrelevant to repeat oneself without delay and in exact form” (1994: 48).

Tanmateix, els estudis de la conversa mostren que la repetició és constant i essencial en la interacció humana:

(ii) Es posà sa i *bo, i ben bo* (EV, 213)

(iii) L'endemà, el passà Beatriu *pensant i repensant* en l'estranya visita del gal cervical, que s'havia portat tan mansoi. (EV, 402)

Repetition is a resource by which conversationalists together create a discourse, a relationship, and a world. It is the central linguistic meaning-making strategy, a limitless resource for individual creativity and interpersonal involvement. (Tannen, 1989: 97)

6.1 Repetició coordinada i tautologia

Com hem vist, la repetició consecutiva no ha tingut gaire ressò en la bibliografia i, quan s'esmenta, no se sol anar més enllà de l'observació que implica intensificació, de grau o quantitat i té un valor emotiu (cfr. Persson, 1974: cap. 2). En canvi, la repetició coordinada ha merescut algunes reflexions més, sovint en relació amb la tautologia.

Persson (1974: cap. 4) diu que aquesta mena de repetició pot denotar processos prolongats, continus o repetitius (verbs o adverbis), grau incrementat (adjectius) o gran nombre, quantitat, mesura o extensió (noms). En el seu corpus, dels 23 casos de repetició nominal coordinada, n'identifica només tres en què aquesta indica atributs oposats. Els tres exemples són: *There are lords and lords*, *There's torture and torture*, *There are cardinals and cardinals*. Els interpreta així:

[...] this type of conjoined repetition indicates that different types can be distinguished. The usual implication is e.g. there are good lords and bad lords, that is, opposite qualities are implied. As indicated by the above examples, the sentence pattern is existential, and the conjoined items are either mass nouns or plural count nouns. It is hazardous to speculate about the source of this formulaic structure, but it may perhaps be viewed as a standardised ellipsis of, e.g. *there are some lords and then there are other lords*. The economy of 'shorthand' expressions of this kind is notable. (Persson, 1974: 140–141)

Frédéric (1985) cita les repeticions nominals coordinades en relació amb el que denomina tautologia aparent o formal: les dues aparicions d'un mateix mot en una estructura "A és A" impliquen una coincidència en el nivell denotatiu però una diferència en el connotatiu. Així, tracta la tautologia com una modalitat de repetició lèxica focalitzant:

La TAUTOLOGIE est une modalité particulière de répétition lexicale focalisante, dans laquelle il y a mise en relation d'un thème et d'un prédicatif avec reprise, dans le prédicatif, du ou des termes qui apparaissent dans le thème – reprise s'accompagnant, comme dans toute répétition lexicale focalisante, d'une focalisation sur un ou des traits connotatifs particuliers attachés au(x) terme(s) repris. (Frédéric, 1985: 152)

En relació a tautologies prototípiques com *business is business*, comenta exemples de gramàtics francesos com *il y a coutume et coutume*. L'autora con-

sidera que és un tipus de repetició lèxica focalitzant intermedi entre l'estructura 'A est A' i 'A n'est pas plus A':

Dans ce type d'énoncé, le locuteur souligne la différence existant entre les deux occurrences du terme plus nettement que dans l'énoncé de type /A est A/ dans la mesure où il n'y a plus le signe d'identité trompeur *est* (*sonit*); mais pas aussi nettement toutefois que dans l'énoncé de type /A n'est pas plus A/, en raison de la disparition de toute négation. (Frédéric, 1985: 151–152)

Miki (1996), per la seva banda, tracta la tautologia en termes de desdoblament de referents a partir de trets que formen part del coneixement compartit. Per a aquest autor, la tautologia es resol perquè hi ha un desdoblament del referent del concepte repetit a través d'un procés d'evocació:

Evocation is thus a reference to shared knowledge through which mutually held assumptions and beliefs about someone / something are (re-)identified; the tautologies thus generated reaffirm these assumptions and beliefs in the ongoing context of utterance (Miki, 1996: 641)

Sens dubte, aquestes anàlisis de la tautologia són aplicables a les repeticions, sobretot a les nominals, i ens proporcionen pistes sobre la interpretació que en fa el parlant i el seu funcionament discursiu.

6.2 La repetició consecutiva i coordinada com a construccions idiomàtiques

Com ja hem apuntat, les estructures que estudiem són construccions idiomàtiques. Podem definir una construcció com “el resultado de relacionar una forma y un significado de manera no completamente arbitraria ni totalmente predecible” (Cuenca / Hilferty, 1999: 86).

En efecte, en les repeticions consecutives i coordinades el significat del conjunt no és la suma de les parts (no-composicionalitat), com demostren les paràfrasis que hi corresponen i l'efecte de sentit que es vincula a una forma morfosintàctica i sovint entonativa determinada.²¹ A més, es tracta d'estructures sovint restringides pel que fa a la categoria gramatical i a les característiques lèxiques que presenta. Per tant, responen clarament al concepte de construcció gramatical com el formula Fillmore i, semblantment, Lakoff:

21 Vegeu Valenzuela / Hilferty / Garachana (e.p.) i Hilferty / Garachana / Valenzuela (e.p.).

By grammatical construction we mean any syntactic pattern which is assigned one or more conventional functions in a language, together with whatever is linguistically conventionalized about its contribution to the meaning or the use of structures containing it. (Fillmore, 1988: 36)

Grammatical constructions in general are holistic, that is, that the meaning of the whole construction is motivated by the meaning of the parts, but is not computable from them. (Lakoff, 1987: 465)

La taula 1 ens resumeix les característiques de les construccions que hem identificat.

Construcció	Paràfrasi	Operació semàntica	Condicions
$X_{\text{adj/adv/Q}}$ $X_{\text{adj/adv/Q}}$	<i>més/molt/completament</i> $X_{\text{adj/adv/Q}}$	increment o maximització de grau $X_{\text{adj/adv/Q}}, X_{\text{adj/adv/Q}} = X_{\text{adj/adv/Q}} \Delta_{\text{grau}}$	paraula graduable (si és adj., només qualitatiu)
X_N, X_N	<i>X prototípic, en sentit estricte</i>	efecte de prototipicitat: màxima expressió $X_N X_N = X_N <\text{prototip}>$	aplicable també a adjectius classificadors
X_V, X_V	<i>X reiteradament, continuadament</i>	intensitat de durada (iteració, continuïtat) $X_V, X_V = X_V^n$	verb d'acció o procés
$X_N i X_N$	<i>un X i un altre X Xs de diferent mena</i>	efecte de prototipicitat: dissociació referencial $X_N i X_N = X_{\text{subN}} i X'_{\text{subN}}$	construcció existencial o equivalent
$X_{\text{Npl}} i X_{\text{Npl}}$	<i>molts (i diferents) X</i>	increment de nombre $X_{\text{Npl}} i X_{\text{Npl}} = X_{\text{molts N}}$	
$X_{\text{altres}} i X_{\text{altres}}$	<i>absolutament X, X_V molt</i>	increment o maximització de grau o durada $X_{\text{altres}} i X_{\text{altres}} = X \Delta_{\text{grau/X}} \Omega$	

Taula 1. Construccions de repetició consecutiva i coordinada

En síntesi, la repetició consecutiva i coordinada d'un mateix mot constitueixen exemples de construccions idiomàtiques, per tal com presenten condicions sintàctiques determinades, variacions formals en l'estructura s'associen a canvis en el significat i el significat global no deriva de la pura suma dels significats de la cada mot.

6.3 Interpretació de les construccions repetitives

Les diferents construccions que hem estudiat vehiculen dos tipus de significats vinculats a:²²

- a) La intensificació o l'increment, que afecta, segons la naturalesa de l'element i la construcció, el grau, el nombre o la durada (en la taula, construccions marcades en gris). La intensificació també pot metaforitzar-se com a insistència, en construccions de tipus emfàtic, i adoptar usos relacionats amb la cortesia o amb la gestió de la conversa, com hem comentat abans.
- b) Els efectes de prototipicitat, associats amb la modificació d'un concepte. En el cas de repetició consecutiva, es constata una maximització de l'expressió per identificació amb el prototip; en el cas de la repetició coordinada, es produeix una dissociació referencial de manera que es diferencien dos grups o dues interpretacions possibles, d'alguna manera contraposats, en un mateix concepte.

El primer tipus de significat és clarament icònic. Ishikawa (1991) en fa una descripció concreta a partir d'exemples de repetició de tipus intensiu en converses en japonès. L'autora identifica tres significats icònics en estructures reduplicatives, d'autorepetició i d'heterorepetició: intensitat / èmfasi, iteració i continuació. Considera que la repetició reflecteix, icònicament, l'increment en la quantitat del significat. Referint-se a les autorepeticions, ho justifica així:

- a) Intensity: “[...] the repetition, that is, the increased quantity of the form, resembles the increased quality of the meaning of the form” (Ishikawa, 1991: 561).
- b) Iteration: “[...] the increased form resembles the repetition of action” (Ishikawa, 1991: 561).

22 En aquesta línia d'anàlisi, és especialment interessant el treball d'Okamoto (1993) sobre tres construccions nominals tautològiques en japonès, ja que mostra clarament com estructures aparentment idèntiques (i, en tot cas, equiparables en una anàlisi composicional) vehiculen significats diferenciats que deriven de la construcció entesa globalment. D'altra banda, Ward i Hirschberg (1991) analitzen diferents tipus de construccions tautològiques en anglès, que consideren diferents formes vinculades a una interpretació comuna. Wierzbicka (1987), des d'un enfocament semàntic radical que defensa la naturalesa no universal de les tautologies, sosté que hi ha diferents interpretacions de les tautologies nominals vinculades a formes sintàctiques concretes.

- c) Continuation: “[...] the increased form represents the increased length of time during the action” (Ishikawa, 1991: 563).²³

Semblantment, Norrick cita repeticions coordinades com a exemple d’auto-repeticions semàntiques, que poden ser idiomàtiques (p.ex. *on the up and up*) o poden reflectir “the iterative nature of the object they describe in their binomial form like *Over and over*, in which case they enjoy iconic motivation” (1987: 254).

En el segon cas, el de repeticions associades a operacions semàntiques d’efectes de prototipicitat, el vincle icònic no és tan evident. La dissociació referencial té un caràcter icònic relativament clar, ja que si repetim un concepte i acceptem que la repetició ha de ser rellevant, tendim a pensar que en les dues (o més) aparicions del mot, hem de buscar diferències de sentit o de referent, atès que el significat i la forma són iguals (figura 1).

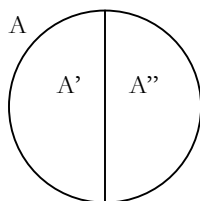


Figura 1. Representació de la conceptualització de la dissociació referencial

Quan l’efecte té a veure amb la selecció del prototip, la iconicitat és molt més implícita i té a veure amb el concepte de prototip. Com hem dit, el prototip és la imatge mental ideal que tenim d’un concepte. Aquesta imatge resulta de la interacció entre els diferents trets definitoris de la categoria. Així, si entenem gràficament el prototip com la zona d’intersecció entre trets (a, b, c, d) i ens referim dues vegades al concepte, és clar que ens aproximarem més al prototip, ja que activarem més trets o els activarem dues vegades, com es veu en la figura 2:²⁴

-
- 23 En una línia semblant se situa el treball de Shepherd (1994) sobre l’ús freqüent i essencial de l’autorepeticició en el crioll anglès d’Antigua, on tendeix a gramaticalitzar-se. Constata, igualment, que la intensitat i la iteració són els usos més comuns de la repetició tant en aquest crioll com en el llenguatge infantil.
- 24 Tanmateix, podem observar que en biologia el nom llatí de la varietat comuna d’una espècie s’identifica amb una repetició o amb l’adjectiu *vulgaris* o *communis*; així, es parla de *l’homo sapiens sapiens*; o en el terreny dels peixos, del *conger* (latí: *conger conger*) o el *bonítol*

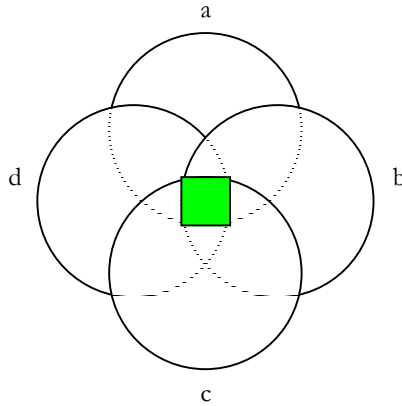


Figura 2. Representació del prototip com a intersecció de trets semàntics

Per exemple, si un exemplar de la categoria A té els trets a, b, c i un altre té els trets a, b, d, és clar que la intersecció és més intensa que la definició de cada exemplar separatament. De fet, la repetició del nom de la categoria s'interpreta com una intensitat en la definició categorial, que s'identifica amb el prototip.

Independentment del valor de contingut (increment o efecte de prototipicitat), les construccions que estudiem indiquen implicació del parlant en el que diu, i en això s'aproximen, com ja afirmava Persson (1974), a les repeticions emfàtiques. Així, Norrick identifica en el seu corpus exemples de repetició coordinada (*went along, along and along*) i diu que aquesta mena de repeticions múltiples tendeixen a indicar “the speaker’s emotional involvement, which means it may fulfill emphatic function”; conclou que aquestes estructures iteratives són potencialment ambigües entre una lectura icònica neutra o un significat emfàtic (Norrick, 1987: 254).

(llatí: *sarda sarda*). Per exemple, el llenguado comú (llatí: *solea vulgaris vulgaris*) té una denominació especialitzada diferent de la d'altres varietats com són: llenguado senegalès (llatí: *solea senegalensis*), llenguado d'arena (llatí: *solea lascaris*), llenguado nassut (llatí: *solea impar*), etc. Per tant, la repetició s'associa amb efectes de prototipicitat des de ben antic i identifica el centre de la categoria, el nucli ideal o general diferenciable dels casos perifèrics.

De manera semblant, Miki vincula la tautologia a efectes retòrics i interactius, que també podem descobrir en les repeticions consecutives i coordinades:

[...] tautologies essentially involve reference to shared knowledge and that this shared knowledge is identified and described in precisely the terms that produce maximal linguistic redundancy for rhetorical purposes. (Miki, 1996: 636)

En efecte, com apuntava Persson, la tautologia, i també les repeticions que estudiem, esdevenen mecanismes d'economia, perquè condensen coneixement compartit i alhora vehiculen valors expressius.

En la mateixa línia, Fraser (1988) defineix el significat convencional associat a les tautologies nominals com segueix:

An English nominal tautology signals that the speaker intends that the hearer recognize:

- (i) that the speaker holds some view towards all objects referenced by the NP;
- (ii) that the speaker believes that the hearer can recognize this particular view;
- (iii) that this view is relevant to conversation. (Fraser, 1988: 217–218)

Atesa la relació entre tautologia i repetició consecutiva i coordinada, podem afirmar també que aquestes construccions impliquen una participació emotiva de l'emissor i demanen una col·laboració per part del receptor, que es basa en un coneixement compartit.

7 Conclusió

En aquest treball, hem caracteritzat dos tipus de repeticions exactes, la consecutiva i la coordinada, i hem mostrat que constitueixen exemples de construccions idiomàtiques diferents però relacionades. A partir d'exemples reals, hem identificat les construccions i les hem relacionat i diferenciat d'estructures aparentment iguals o semblants, com la repetició emfàtica, la repetició mimètica i la tautologia.

Hem conclòs que aquestes construccions vehiculen significats vinculats a la intensificació o increment (de grau, nombre o durada) o bé s'associen a efectes de prototipicitat (identificació amb el prototip o dissociació referencial) i hem establert la naturalesa icònica d'aquests significats.

Independentment del significat específic de la construcció, són estructures que sintetitzen coneixement enciclopèdic compartit (i, en aquest sentit, es poden considerar un mecanisme d'economia comunicativa) i sempre manifesten una implicació clara de l'emissor en l'enunciat. Aquestes carac-

terístiques expliquen que apareguin de manera més freqüent en contextos informals i orals on la subjectivitat del parlant és més palesa.

Bibliografia

- Aitchison, Jean (1994): «Say, say it again Sam: The treatment of repetition in linguistics», in Fischer (ed.), 15–34.
- Bazzanella, Carla (1999): «Ripetizione e parafrasi nell'interazione scolastica», in: Lumballi, Lucia / Mortara Garavelli, Bice (eds.): *Parafrasi. Dalla ricerca linguistica alla ricerca psicopedagogica*, Alessandria: Dell'Orso, 51–61.
- (ed. 1996): *Repetition in Dialogue*, Tübingen: Niemeyer.
- Cuenca, M. Josep (1996): *Sintaxi fonamental. Les categories gramaticals*, Barcelona: Empúries.
- / Hilferty, Joseph (1999): *Introducción a la lingüística cognitiva*, Barcelona: Ariel.
- Fillmore, Charles (1988): «Grammatical construction theory and the familiar dichotomies», in: Dietrich, Rainer / Graumann, Carl Friedrich (eds.): *Language Processing in Social Context*, Amsterdam: Elsevier, 17–38.
- Fischer, Andreas (ed. 1994): *Repetition* (Swiss Papers in English Language and Literature; 7), Tübingen: Narr.
- Fraser, Bruce (1988): «Motor oil is motor oil. Account of English nominal tautologies», *Journal of Pragmatics* 12, 215–220.
- Frédéric, Madeleine (1985): *La répétition. Étude linguistique et rhétorique*, Tübingen: Niemeyer.
- Freixa, Judit (1998): «A propòsit de la repetició en el discurs», in: Payrató, Lluís (ed.): *Oralment. Estudis de variació funcional*, Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 195–222.
- Grice, Paul H. (1975): «Logic and conversation», in: Cole, Peter / Morgan, Jerry L. (eds.): *Syntax and Semantics*, vol. 3, New York: Academic Press, 41–58.
- Halliday, M.A.K. / Hasan, Ruqaya (1976): *Cohesion in English*, London: Longman.
- Hilferty, Joseph / Garachana, Mar / Valenzuela, Javier (e. p.): «Construcciones gramaticales y composicionalidad».

- Ishikawa, Minako (1991): «Iconicity in discourse: The case of repetition», *Text* 11, 553–580.
- Johnstone, Barbara (ed. 1994): *Repetition in Discourse. Interdisciplinary Perspectives*, Norwood, N.J.: Ablex.
- Jucker, Andreas (1994): «Irrelevant repetitions: A challenge to relevance theory», in Fischer (ed.), 47–60.
- Lakoff, George (1987): *Women, Fire and Dangerous Things. What Categories Reveal about the Mind*, Chicago: University of Chicago Press.
- Merritt, Marilyn (1994): «Repetition in situated discourse. Exploring its forms and functions», in Johnstone (ed.), cap. 3.
- Miki, Etsuzo (1996): «Evocation and tautologies», *Journal of Pragmatics* 25:5, 635–648.
- Norrick, Neal R. (1987): «Functions of repetition in conversation», *Text* 7, 245–264.
- Okamoto, Shigeko (1993): «Nominal repetitive constructions in Japanese: The ‘tautology’ controversy revisited», *Journal of Pragmatics* 20:5, 433–466.
- Persson, Gunnar (1974): *Repetition in English*, Uppsala: Universitetsbiblioteket.
- Shepherd, Susan C. (1994): «Grammaticalization and discourse functions of repetition», in Johnstone (ed.), 221–229 (cap. 15).
- Sperber, Dan / Wilson, Deidre (1986): *Relevance. Communication and Cognition*, Oxford: Basil Blackwell.
- Tannen, Deborah (1987): «Repetition in conversation as spontaneous formulaicity», *Text* 7, 215–243.
- (1989): *Talking Voices. Repetition, Dialogue and Imagery in Conversational Discourse*, Cambridge: Cambridge University Press.
- Valenzuela, Javier / Hilferty, Joseph / Garachana, Mar (e. p.): «On the reality of constructions: the Spanish reduplicative-topic construction».
- Ward, Gregory L. / Hirschberg, Julia (1991): «A pragmatic analysis of tautological utterances», *Journal of Pragmatics* 15:6, 507–520.
- Watts, W. C. (1968): «English reduplication», *Journal of English Linguistics* 2, 96–125.
- Wierzbicka, Anna (1987): «Boys will be boys: ‘Radical Semantics’ vs. ‘Radical Pragmatics’», *Language* 63:1, 95–114.

- (1988): «Boys will be boys. A rejoinder to Bruce Fraser», *Journal of Pragmatics* 12, 221–224.

Corpus

- AB: Buenafornte, Andreu *et al.*, *Hem de parlar. Més monòlegs de La Cosa Nostra*, Barcelona: Columna, 2001.
- EA: *Eleccions Autònòmiques 1995*, TV3 i TVE, 3 de novembre de 1995.
- EF: Enrico Fubini, *Il novecento: tra musica e filosofia*. Manuscrit no publicat en italià. Trad. cast.: *El siglo XX: entre música y filosofía*, València: Servei de Publicacions de la Universitat de València, 2004.
- EV: Valor, Enric, *Obra literària completa*, vol. 1, València: Gorg, 1975.
- MVM: Manuel Vázquez Montalbán, *La Aznaridad*, Barcelona: Mondadori, 2003.